

Izhaja v Trstu
vsega
Rekopisi se ne vra-
čajo. Nefrankovana
pisana se ne spre-
jemajo.
Redništvo in upravnistvo
ul. del Lavatolo
št. 1. l.
Telefon 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne štev. se
prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo
na milimetre v širo-
kosti na kolone, in
sicer po 8 stot. za
vsaki mm. Za več
nego 10kratno obja-
vo pa po dogovoru.
Naročnina za celo
leto K 4.—; za pol in
četrt leta razmerno.

Glasilno „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Delavci, uslužbenci c. kr. javnih skladišč! (Prosta luka.)

Podpisana vas vabi, da pridete vsi, katerekoli kategorije, v nedeljo dne 13. t. m., ob 10. uri dopoldne na

zelo važen shod

ki se bo vršil v tržaškem „Narodnem domu“.

DNEVNI RED: Naše stališče z ozirom na odgovor na našo spomenico.

Važnost dnevnega reda nas odvezuje vsake nadaljne agitacije. Komur je na tem, da se izboljša položaj uslužbencev c. kr. javnih skladišč, naj prihiti na nedeljski shod.

TRST, dne 9. svečana 1910.

ODBOR N. D. O.

„Ne potrebujemo vas!“

Tako nekako so odgovorili zastopniki socialno-demokratske skupine uslužbencev c. kr. javnih skladišč, kadar jim je skupina delavcev iz proste luke, učenjenih v N. D. O., ponujala bratske roke v svrhu složnega in skupnega delovanja v prid zboljšanja razmer v prosti luki. Mi smo že takrat in posebno na velikem javnem shodu v „Narodnem domu“ meseca oktobra minuloga leta opozorili socialne demokrate na njihovo strankarsko in skrajno škodljivo taktiko. Svarili smo jih pred cepljenjem moči in dokazovali na podlagi neovrgljivih podatkov, da zastopajo oni k večjemu 40%, a mi pa 35% delavstva v prosti luki, da je torej vsaka enostranska in na lastne somišljenike zasnovana akcija apriori obsojena ali na neuspeh ali vsaj na neznamenit uspeh. V svojem odprtem pismu na držav. poslanca Valentina Pittonija je tov. dr. Maudič iznesel javno te obdolžitve. Vse zaman. Tržaški socialni demokratje so se tako globoko pogreznili v naravnost besno in zagrizeno strankarstvo, da je vsaka še tako plemenita beseda, ki je v interesu skupne stvari padla od naše strani, bila le bob ob steno. Da smo imeli prav, ko smo klicali po slogi, to dokazuje odgovor uprave c. kr. javnih skladišč na spomenico uloženo po centralizovani (socialno-demokratski) skupini uslužbencev c. kr. javnih skladišč. Danes vlada menda v višjih krogih v ulci Boschetto — potrto, da ne rečemo obup. Kesajo se zbog svoje večrajšnje zaslepljenosti. Gospod dvorni svet Minas pa se smeje menda v svojo debelo pest in gradi sivo brado. Zato se čutimo upravičene klicati novodobnim Katilinam, ki imajo svojo prestolnico v ulci Boschetto: „Quousque tandem?“ Kako dolgo boste se zlorabljali zaupanje delavstva?

„ZVEZA“

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Brezsrčnost c. kr. železniške uprave.

Kadar slavna uprava c. kr. državnih železnic oziroma c. kr. železniško ministrstvo po svoji nepremišljenosti — kajti premišljenost je doma pri železnici le, kadar gre za zstiranje nižjih uslužbencev ali delavcev — zabrede v denarne stiske, potem visoko c. kr. ministrstvo in seveda tudi slavna direkcija državnih železnic nista izbirčna v sredstvih, s katerimi naj se zopet opomore finančno stanje, oziroma, da se pomaga polniti blagajna države, katera zna ravnatoka morda po nepotrebem razmetavati.

In najbolj primitivno in najgrše sredstvo c. kr. železniškega ministrstva in c. kr. direkcije drž. železnic za napolnjenje blagajne ali prihranitev večjih izdatkov je, da odpušča delavce in druge pomožne moči, ki so delali ali služili železnici ne morda samo eden ali dva meseca, ampak čez pol leta, celo leto, ali tudi več.

Vprašamo se sedaj, ali se je promet pri c. kr. državnih železnici morda tako zmanjšal, da so taki ukrepi potrebni?

Ne! Ni se zmanjšal, pač pa povečal, kar kažejo jasno letni izkazi. Torej kje je vzrok? Po našem skromnem mnenju tiči vzrok v pomanjkanju vsake komercialne izobrazbe in praktične skušnje višjih funkcionarjev, ki delajo slepo tjavendan in to od prvega referenta v ministrstvu, dol do ravnatelja, direktorja in predstojnika dotičnega oddelka.

Ti ljudje seveda nimajo mnogo pojma o kaki pametni ureditvi dela in v mnogih slučajih sploh ne vedo, kdo dela in kaj se dela, seveda, ker jih stvar nič ne stane, a trpeti morajo itak le drugi.

Naenkrat pride c. kr. ministrstvo po svoji lastni krivdi v zadrego pri dohodkih in pot m naj pomaga, kar boče.

Tu pa imajo potem ti velikani veliko prakso, ne da bi si belili pri tem početju svojo visoko glavo.

Odpustimo delavce in za delavce vpisane pisarje, in blagajna je zopet rešena.

In v tem početju leži vsa gniloba vodilnih oseb. K dar se obrne kak postajenačelnik ali načelnik kakega skladišča na pristojno mesto, se mu dovoli brez velikega pomisleka, na eti toliko in toliko novih delavnih moči. To so hipne potrebe, ki bi se jim dalo tudi na drug način odpomoči, ako bi vodilni krogi imeli toliko razuma in srca za delavca, da bi stvar prej premotrili, predno vzamejo toliko in toliko delavcev v delo z namenom, da jih potem zopet vržejo na cesto. Prazen je izgovor: saj so vendar le delavci, saj se vendar niso vzeli za stalno, kajti ravno v tem leži ona grda brezbržnost in brezsrčnost, prav v tem nečloveškem ravnanju z delavci in pisarji.

Zakaj silijo delavci k železnici? — Jasno je, da zato, ker upajo, da pridejo do stalnega zaslužka. In lahko bi res imel vsak sprejeti delavec stalni zaslužek, ako bi se v hipu, ko se delo pomnoži to, pomnoženo delo dalo izvršiti, recimo proti 50% zvišanju plače za nadure po že nameščenih delavcih, seveda to le tedaj, ako bi delavstvo hotelo prevzeti to delo, ne da bi je silili v nadurno delo. In kdo pa v sedanjih dragih časih ne bi delal kaki 2 uri več, da zasluži pri zvišanju odškodnini nekaj več. Tako delajo privatna podjetja, vsaj kolikor je to možno, in ni jim treba potem, ko pridejo zopet v normalni obrat, odpuščati delavnih moči.

Pri železnici je pa to drugače. Prav lahko trdimo, da bi marsikateri delavec ne bil odpuščen, ko bi se pri ceem obratu malo več mislilo.

Kakor smo opazili, je bilo odpuščenih ravno v zadnjih dveh ali treh tednih kar na kupe delavcev. In ko se je proti takemu ravnanju protestiralo, kakšen je bil odgovor? Ta ali oni, ali ti delavci niso bili normirani, namreč ta ali ona pa staja ne sme imeti več kakor toliko in toliko osebja, uradnikov in drugih uslužbencev in stalnih delavcev. Ljudi pa, ki so bili zaposleni kot delavci ali pisarji čez pol leta, da, čez eno leto, pa med tem časom ni zapazilo c. kr. ravnateljstvo? To je že malo premočan tobak. Še-le sedaj, ko je pritisnilo c. kr. ministrstvo, še-le sedaj so zapazili ti veleumi, ki sedijo mirno na svojih bogato plačanih mestih, da imajo toliko in toliko pisarjev in delavcev preveč. Zdaj pa le brezsrčno na delo, zmečimo jih na cesto, in c. kr. železniško ministrstvo bo z nami zopet zadovoljno.

Priporočali bi tem visokim činiteljem, da naj se malo vglobijo v položaj revnega delavca ali pisarja, ki živi itak beraško plačo, kakšen položaj je to zanj, ko stoji naenkrat po krivdi c. kr. železniške uprave brez vsakega vicarja s svojo družino vred na cesti. Prav radi bi privoščili tako poskušnjo tistim velikim gospodom, za katerih plačo se ravno nižji uslužbenci in delavci največ trudijo. Ako tako skušnjo prestanejo in se počutijo pri tem prijetno, potem tudi mi ne bomo več ugovarjali takemu brezsrčnemu podjetju z delavci in pisarji.

Ni pa dosti, da mečejo delavce in pisarje na cesto, ne, še toliko se ne ozirajo nanje, da bi jih ob priliki potrebe zopet sprejeli v delo. Ne, prepuste jih njihovi usodi in vzamejo v delo čisto tuje delavce, medtem ko prosijo odpuščeni delavci zastoj dela.

Prav ponižno bi pač prosili c. kr. ravnateljstvo, da bi vsaj v tej točki bilo nekoliko dobrosrčnejše in bi se vsaj v toliko brigalo za svoje žrtve, da jim pri pomnoženem delu da zopet zaslužka, ako niso dobili še dela kje drugje.

Na vsak način pa tudi priporočamo slavnemu c. kr. ravnateljstvu drž. železnic, da naj bo v prihodnje bolj previdno pri najemanju delavnih moči in pouči v tem tudi sebi podrejene pristojne činitelje. — Ako so bili nameščenih delavci ali pisarji po pol leta in tudi po celo leto, potem bi se nam naravnost zdelo čudno, kako more dotični oddelki izhajati kar naenkrat z zmanjšanim številom osebja. To bi bilo le znamenje, da sploh ni bilo potrebe za pomnožitev osebja. In kdo je temu kriv? Morda vendarle gotovi višji faktorji! In tem priporočamo malo več pažnje pri njihovih ukrepih, ker trpeti morajo le drugi.

Železničarji socialisti. Akoravno so socialni demokrat železničarjem dani vsi pomočki in svrhu njihove agitacije in jih podpira očitno vzlic temu še tudi c. kr. ravnateljstvo drž. železnic, vendar se sliši od strani mednarodne (?) ali socialno-demokratske organizacije železničarjev od vseh krajev le jadikovanje. Socialisti agitirajo v službi, sklicujejo shode v čakalnicah in skladiščih in zadnji tak shod je bil pred kratkim tudi v bralni sobi personalnih hiš v Trstu, ki jo jim je dalo na razpolago c. kr. ravnateljstvo menda le v svrhu čitanja, na razpolago, ne pa, da bi imeli tam shode v svrhu socialistične agitacije, ker tisti, ki niso njih mišljenja, si vendar ne morejo pustiti kratiti pravice do te dvorane.

Torej, dne 26. januarja t. l. je bilo, ko se je slišalo v tej bralni sobi tužno jadikovanje, kakor so pripovedovali nam sodrugi sami, jadikoval pa je najbolj sprevednik Grilc. Poročal je o konferenci v Ljubljani in tarnal, ako bode šlo tako naprej, da mora izginiti okrajna skupina II. v Trstu (žalostno, kaj ne?) in ne more več delovati, ako se člani ne povrnejo zopet v njeno naročje, kajti število članov da se mora pomnožiti vsaj na 800 do 900, drugače zapoje mrtvaški zvon.

V svojem nadaljnjem besedičenju je udrihal po N. D. O., akoravno N. D. O. vendar ni „Zveza jugoslovanskih železničarjev“. In poslušajte, zakaj je udrihal. Ker N. D. O. in tudi „Zveza jugoslovanskih železničarjev“ daje svojim rednim članom podpore v slučaju dalje bledni ali v slučaju smrti itd. Torej socialistični železničarji ne privoščijo našim članom podpore!! Rekel je, da mi dajemo lahko podpore, ker nas zakladajo kapitalisti! — Da, ako bi bilo to res. Mi jim lahko povemo, da mi nimamo kapitalistov, ki bi nas zakladali, ampak nekaj drugega imamo:

Naše vodstvo je jako marljivo in štedljivo, ne zajema nikjer, pa tudi ne dovoljuje nikomur izsesavanja svojih članov ter ne razmetuje denarja v politične, v strankarske namene, kakor socialno-demokratska stranka. Zato pa daje lahko podpore svojim članom. Pri nas ne vlečejo blagajniški procentov, ampak delajo iz ljubezni in prepričanja za „Zvezo jugoslovanskih železničarjev“ in v prid njenih članov tovarišev.

Tudi imajo naši člani več ljubezni do svoje organizacije „Zveze jugoslovanskih železničarjev“, ker so pristopili k njej sami, ne pa kakor socialistični sodrugi, ki se vlečejo ali s terorizmom ali lažmi, rekel bi, za lase v organizacijo. Ako uklebeš koga siloma v verige, bo gledal, da se ob prvi priložnosti oprosti, in tako je tudi pri sodrugih. Radi tega vedno manjka članov. Tako je umljivo, da so vlačili in jih še vlačijo v svoje organizacije in pritiskajo zlasti na uboge delavce in to posebno na kolodvoru pri Sv. Andreju v Trstu, da morajo vstopiti v njih organizacijo. Ako pa kdo ne pristopi, potem ga pa psujejo. In to so potem člani, ki socialno-demokratskega programa niti ne poznajo še manj pa, da bi vedeli, kaj se pravi, biti socialni demokrat. So pač bili časi, ko so rekli voditelji: vsak mora biti iz srca socialni demokrat, drugače ga ne

maramo; dandanes pa psujejo in zatirajo vsakogar, ki noče biti njihov pristaš.

Omeniti hočemo še, da so hvalili na tem shodu tudi voditelje zadnje pasivne resistance. Mi pa pravimo, da bi bilo boljše, ako bi bili molčali o tem.

Sicer pa upamo, da bomo imeli pri delu enkrat mir, in priporočamo sodrugom, naj vzamejo v roke službeni red, da bodo enkrat vedeli, kaj imajo opraviti med službenim časom.

Slovenski železničarji! Ni se vam treba bati nikogar, in kdor želi vstopiti v „Zvezo jugoslovanskih železničarjev“, naj se priglasijo mirno in brez skrbi, mi ga bomo tudi proti internacionalnemu terorizmu znali varovati.

zjz. — Ustanovni shodi. Kakor smo že omenili, sta se vršila dne 2. t. m. za podružnico Dutovlje in Rihenberg „Zveze jugoslovanskih železničarjev“ ustanovna shoda, ki sta bila jako dobro obiskana. Na obeh shodih je bil navzoč zastopnik centrale „Zveze jugoslovanskih železničarjev“, ki je v jasnih besedah sklical potrebo organizacije slovenskih železničarjev, ki ni politična, ampak le strogo strokovna, pač pa stoji na narodni podlagi. Da stoji na narodni podlagi, zavzema stem le stališče železničarjev kot Slovinc v nasproti mednarodni organizaciji in njenemu privescu nemčizmu in italijanizmu. Organizacija ne zavzema s tem, da je narodna organizacija morda kakega političnega stališča, in radi tega tudi ne bomo izpraševali naših članov, kakšnega političnega prepričanja so, in se ob času volitev pridruži vsak član stranki, kateri pripada; v slučaju pa, da mu bratomorni bo ne ugaja, se lahko tudi vzdrži glasovanja.

Kot strokovna organizacija more zastopati „Zveza jugoslovanskih železničarjev“ le to edino pravo stališče in le ob takih načelih je tudi mogoče, da se združimo vsi slovenski železničarji v eni organizaciji, in to je „Zveza jugoslovanskih železničarjev“. Med seboj smo le železničarji in nič drugega.

Treba pa je bilo, da se združimo slovenski železničarji, da stem počasi odvrnemo tuji vpliv pri železnici na domačih tleh, kajti drugače se nam zgodi kakor na Koroskem in Štajerskem, da Slovinc ne dobi pri železnici na domačih tleh službe, med tem ko tujec Nemec vleče na naših domačih tleh mastno plačo, poje na ta način stotinam in stotinam domačinov kruh, zraven pa se še predrzne slovenskega železničarja zatirati in zasramovati.

Na ta način bi mi slovenski železničarji postali ničla pri železnici in naši potomci bi ne dobili več službe pri železnici in bi morali iti s trebuchom za kruhom v tujino. To so pomisleki gospodarskega pomena.

Nadalje pa je potrebna organizacija „Z. J. Ž.“, ker bo slovenskega železničarja zagovarjala in branila uspešno le lastna organizacija slovenskih železničarjev, kajti jasno je vendar, da internacionalna organizacija ne more nastopiti v slučaju zapostavljanja Slovencev proti Nemcu, kajti v tem trenutku ni več mednarodna in se zameri svojim članom Nemcem. In ker je socialistična organizacija železničarjev politična, torej strankarska, jej je proketo malo mar zato, ako pride v doledenem času vse polno Nemcev med nas, ki nas izpodjedajo, ker jim je le za močno stranko, ne pa za dobrobit slovenskega železničarja.

In ne samo da „Zveza jugoslovanskih železničarjev“ zasleduje gospodarske in

mezdne razmere svojih članov, nudi po svojih pravilih svojim članom v slučaju daljše bolezni tudi podporo, v slučaju smrti pogrebni prispevek in pravovarstvo v službenih sporih.

Ako vsak slovenski železničar vse to natanko razmotriva, se ne bo dolgo obotavljal, da pristopi k Z. J. Ž., ako ga ni prevzelo politično straukarstvo, katero mu kot posamezniku ali združenemu v majhni družbi kot slovenskemu železničarju gotovo ne bo koristilo.

Izvajanje govornika je izzvalo pri železničarjih veliko zanimanja in obe podružnici, v Dutovljah in Rihenbergu, štejejo danes že lepo število članov. Živila Z. J. Ž.!

zjz. — Herpelje. Bržkone se vrši dne 19. februarja ob 9. uri zvečer tukaj ustanovni shod podružnic Herpelje „Zveze jugoslovanskih železničarjev“. Natančno poročilo prihodno iž.

zjz. — Delavskemu odboru železnice. Priporočamo še enkrat delavskemu odboru, da na svojem sestanku dne 14. t. m. nastopi odločno za pravično uravnanje plač železniškim delavcem v posameznih krajih.

Zastopa naj tudi železniške delavce proti krivičnemu ravnanju s strani železniške uprave, da se ne bo metalo vsak trenotek toliko in toliko delavcev na cesto.

Tudi kar se tiče stalnega nameščenja za to sposobnih delavcev, naj ravna železniška uprava pravično, potem bodo tudi nehale pritožbe.

Naj upošteva odbor vse podrobnosti vprašanja železniških delavcev in nastopi odločno!

zjz. — Podružnicam! Dopisi naj se pošiljajo vedno pod naslovom: „Zveza jugoslovanskih železničarjev“, Trst, ul. Lavatoio 1.

zjz. — Brezposelni člani Z. J. Ž., ki so bili odpuščeni v skladu s državne železnice in so brezposelni, naj se prijavijo ob priložnosti zvečer v društvenih prostorih ul. Lavatoio št. 1.

Delavski prijatelji.

LJUBLJANA, 1. svečana 1910.

Slavno uredništvo! Znano mi je sicer, da glasilo Nar. D. O. „Narodni Delavec“ ni političen list in da se strogo drž te načela, da bodi pisava lista strogo strokovna, toda upam vsaj, da mi boste prepustili nekoliko prostora tudi za ta dopis, ki se sicer bavi s političnimi vprašanji, pa vendar zadeva delavsko vprašanje in to ravno tamkaj, kjer je to vprašanje najbolj potrebno pošteno in pravično rešitve.

Nihče ne bo tajil, vsaj tisti ne, kdor hoče še veljati za poštenjaka, da je delavstvo faktor, s katerim mora računati vsaka postavodajna korporacija, zlasti še glede na njegovo ogromno davčno moč v indirektnih davkih.

Država je upoštevala to dejstvo, ko je izpremenila državnozbornski volilni red na podlagi splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice. Da se pri tej izpremembi ni povsem ustreglo upravičenim delavskim željam, je umljivo, ali reči se vsaj sme, da je delavstvo doseglo precejšen del svojih zahtev.

Drugače je bilo, ko so se izpremenjali volilni redi za razne dežele. Kranjska je dobila poleg obstoječih treh kurij intesnejše zastopstvo še četrto, tako imenovano „čisto splošno kurijo“, za katero se je pred njeno ustanovitvijo poudarjalo, da bodi domena tistih, ki dotlej niso imeli nikake volilne pravice. Seveda pa se ni stvar izvršila tako, kakor so obljubljali

dozdevni najgorenejši pristaši splošne in enake volilne pravice, temveč se je priznala v tej „čisti splošni kuriji“ volilna pravica vsem volilcem prvih treh kurij poleg dotedanjih nevolilcev. Ustvarila se je s tem ne čista splošna kurija, pač pa pluralna volilna pravica, ker volijo volilci prvih treh kurij po dvakrat, nekako tako, kakor da bi bili dvakrat toliko vredni, kakor pa tisti volilci, kateri so prišli šele po četrto kuriji do volilne pravice. Ni treba tu dosti pomisliti, da pride človek do zaključka: delavstvo, ki dotlej ni volilo nikjer, je pač dobilo kosček volilne pravice, ali za ta kosček se je moralo dati degradirati na stopnjo manj vrednih državljanov.

To je bilo prvo ponižanje našega delavstva.

Vodilna stranka na Kranjskem se je pač sklicevala pri tem na svoje načelo: če ne vsega, vsaj nekaj, češ ako ne moremo dobiti res splošne in enake volilne pravice, dobimo vsaj v četrto kuriji res kurijo s popolno splošno in enako volilno pravico, torej vsaj začetek splošne in enake volilne pravice kakor mora biti. — Ako bi bilo tudi to res kaj dobrega, vendar ta mala dobrota nikdar in nikoli ne odvrta za prej omenjene degradacije delavstva, in za tako cenjo ne bo delavstvo nikdar pridobilo za taka res danajska darila.

Tako je bilo z deželnozbornsko volilno reformo.

Ko pa je „Slovenska Ljudska Stranka“ ravno po tej reformi dosegla absolutno večino v deželnem zboru, kar ni več mogla prenehati z reformiranjem. Deželnozbornski volilni reformi je sledila volilna reforma za občine na deželi, ustvarjena po istem načelu, kakor ona za deželnozbornske volitve. V občinah se voli v treh razredih. V prvih dveh so zastopani občinarji, ki plačujejo direktne davke, v tretjem razredu pa volijo dosedanji nevolilci, torej večinoma delavci, ki ne plačujejo direktnih davkov, in pa zopet oni volilci prvega in drugega razreda, katerih je gotovo vselej toliko, da delavstvo nikakor ne more priti do veljave s svojimi glasovi.

Na tak način se je izvršilo drugo degradiranje delavstva na stališče manj vrednih občinarjev.

V ravnokar odgodelem zasedanju deželnega zbora kranjskega pa je doseglo to poniževanje dela stva svoj višek z izpremembo volilnega reda za deželno stajno mesto Ljubljano.

Mestni občinski svet ljubljanski je z ozirom na državni zakon, ki zahteva v občinah dovoljno zastopstvo višje obdajenih, predložil deželnemu zboru načrt izpremembe občinskega volilnega reda za mestno občino ljubljansko. Po tem načrtu naj bi občinarji, ki plačujejo direktne davke, volili v prvih treh razredih, dosedanji nevolilci, torej delavci, pa sami zase v četrtem razredu.

Resnica je, da tudi to ne odgovarja splošni zahtevi po splošni in enaki volilni pravici, da tudi tu še ne velja delavec ravno toliko, kakor vsak drug občinar, ker bi število volilcev v četrtem razredu daleč presevalo število volilcev enega ali drugega prvih treh razredov, ali vendar bi dal četrto razred, določen samo za dosedanje nevolilce, vsaj gotovo zastopstvo delavstvu pri občinski upravi, katera dobiva po indirektnih davkih velikanske svote iz delavskih žepov.

Toda ta načrt, ki ga je predložil ljubljanski občinski svet, ni prišel v deželnem zboru niti do razprave. Pokopali so

ga že prej. Pač pa je deželnozbornska volilna sprejela za mestno občino ljubljansko volilni red, ki krije v sebi prav ravno tako krivico za delavstvo, kakor že prej omenjeni izpremembi. Voli naj se v treh razredih. Prva dva razreda sta določena interesnemu zastopstvu, v tretjem pa volijo dosedanji nevolilci in tudi vsi volilci prvega in drugega razreda. Ljubljana šteje okroglo 7000 volilcev; okrog 4000 bi jih volilo v prvih dveh razredih, okrog 3000 bi pa bilo dosedanjih nevolilcev, delavcev, katerih glasovi so proti številu glasov volilcev prvih dveh razredov v taki manjšini, da je zmaga delavskih kandidatov naravnost izključena, ako bi tudi delavstvo složno kot en mož glasovalo zanje.

Ljubljansko delavstvo je po vsej pravici pričakovalo, da se bodo gospodje pri zeleni mizi ozirali na njegove upravičene želje in zahteve; na to pa tak udrarec!

Da bi pa delavstvo ne čutilo tako hudo tega udarca, se je iznašel „flajšterček“, ki naj bi pokrtil delavstvu prizadeto rano, iznašli so volitve po proporcionalnem sistemu.

Resnica je, da je proporcionalni sistem, izveden resnično in pravično, naravnost ideal vseh volilnih načinov, toda v Ljubljani hočejo uvesti vezane volilne liste, ki zagotavljajo edino-le velikim strankam ali skupinam zastopstvo, dočim naravnost izključujejo zastopstvo manjših strank ali skupin.

V Ljubljani je delavstvo razdeljeno politično v štiri stranke, narodno napredno, klerikalno, socialno-demokratsko in nemško-nacionalno. Ako govorimo s splošno delavskega stališča, je tu popolnoma nemogoča, da bi delavstvo, pripadajoče štirim, tako naravnost si nasprotujočim strankam, moglo enotno nastopiti pr volitvah v občinski svet. To bi bilo naravnost izključeno.

Tako politično. — Kaj pa delavstvo strokovno organizirano?

Tu je pač stvar še bolj čudna. Delavstvo, organizirano po klerikalnih, socialnih demokratih in Nemcih je tako ozko spojeno s stranko kot tako, da strokovna organizacija ni moč razločevati od politične, da je delavec organiziran po klerikalnih — klerikalec, po socialnih demokratih — socialni demokrat in po nemških nacionalcih — nemški nacionalcec. Edino-le delavstvo, organizirano v „Narodni delavski organizaciji“ v Ljubljani, bi moglo nastopiti samostojno kot strokovna organizacija, ker ni vezano na nobeno stranko in je organizacija kot taka strogo nepolitična. A za to delavstvo je konkurenca pri občinskih volitvah če ne izključena, pač pa popolnoma brez pomena, ker ni niti pomisliti, da bi ob tolikem številu politično in strokovno organiziranih močnejših konkurentov prišlo v poštev, ker bi je zlasti obe veliki politični stranki porinili popolnoma v kraj.

Take so pač razmere na Kranjskem in posebej še v Ljubljani. Tako so delavski prijatelji delavstva v — korist „delavstvu“, tako so dali delavstvu namesto kruha — kamen, namesto volilne pravice — volilno krivico.

In z vsem tem so še zvezali — volilno dolžnost, ker še ni bilo dovolj ponižanja. Delavec torej hodi na volišče, ker moraš, sicer te bodo obsodili in kaznovali, le hodi, saj hodil boš tako in tako zastopnik!

Ako se ne pravi to norčevati se iz delavstva, potem res ne vemo, kaj naj razumemo pod besedo norčevanje. Toda naj le delajo tako, saj bo že prišel čas, ko se bo pokazalo, kdo ostane norec!

PODLISTEK.

Boljša bodočnost.

Spisal Jakob Purkart.

Grozno pomnoženih rednih davkov ni bilo niti mogoče plačati.

Kaj sedaj?

Prejšnja leta ob slabih letinah se je še lahko nekoliko potrpele radi primoranege najemanja posojila. Ali sedaj! Niti ob dobri letini si ubogi trpin kmet ne more pomagati ter težko pridelane pridelke v pošteni denar spraviti, kako bi smel misliti, da mu sploh kdaj zasijejo jasnejši dnevi! Križeva pot je njegovo življenje.

Premišljevali smo, kaj bi se dalo ukreniti, da bi na Lužarjeva vrata ne hodili trkat davčni biriči.

Moj oče je bil v največji zadregi. Na noben način nismo mogli uganiti, kaj bi bilo storiti. Nove dolgove delati, ko še niti od starih obresti nismo poravnali? Prodati kos njive, kako bi to smeli, ker nam že tako redno primanjkuje živeža? Kos

travnika? To tudi ne gre. Kako bomo potem živino redili, ki jo tako neobhodno potrebujemo, brez katere kot kmetovalci takorekoč niti živeti ne moremo.

Tedaj nam ne preostaje drugega, ko da prodamo ves živež, odličen za tisto leto v našo hrano, kar smo tudi storili v največjo svojo žalost.

Pokojna mati je temu očetovemu odloku najbolj nasprotovala. Kako bomo živeli, je tarnala in pregovarjala zamišljenega in trpečega očeta. Toda oče jo je tolažil, češ da je bolje še nekaj potpeti, kot da bi neizprosni biriči blago izbleva iztirali. Veš kaj, ogovori jo nekega dne. Ker tudi letos nimamo denarja, da bi si mogli mlade prašiče kupiti, bomo pa mi sami imeli tisto za hrano. In tako je tudi bilo. Vse žito in vso boljšo hrano smo poprodali. Jaz sem si sicer na vse načine prizadeval, kako bi očetu kaj žita ali hrane prikriji, da ne bi vsega prodal, oče pa je imel bistro oko ter je vse videl, vse vedel in me je pokaral. Ostalo nam ni torej nič drugje kot nekako žitnih smeti, pa ona hrana ze prašiče. No, sem si misli, po zimi bo že šlo, ker ne bo tako težkega dela, ali kaj

bo, kadar delo nastopi. Tudi mati ni imela mnogo skrbi in posla, kajti za kuho ni imela drugega ko en dan krompir, korenje in repo, drugi dan pa repo, korenje in krompir. In tako je bilo celo zimo.

Slednjič pa je očeta le premagalo. Še zdaj ga vidim, še zdaj se mi milo stori, kadar se spominim teh bričkovosti.

„Tako ni mogoče več, predragi“, reče oče: „Pomlad je tu. Delo narašča, in ta borna hrana nikakor ne zadostuje. Pojdi in pripravi mi del semenskega žita, da ga poneseš v mlin, da nam mati speče kruha, katerega že tako silno želimo. Kaj nam je drugega storiti. Hočemo li čakati, da gladu poginemo. Bolje je, da še to použijemo. Ob setvi si bomo že na kak način pripomogli do semena.“

Pograbil sem vrečo žita ter jo takoj odnesel v mlin. O kakšno je bilo naše veselje, ko smo po tolikem času zopet zajemali iz sklade gorkega soka. In tudi kruh se je za hip povrnil v Lužarjevo hišo. Misli si, prijatelj, našo radost. Tedaj vstane zopet moj izmučeni oče ter slovesno izjavi, da take lakote noče več prestajati. Na vsak način moramo kaj drugega ukreniti,

in sicer dokler je še čas. Teško se je odločiti, ali časi so hudi, in odlašati ni nič več. „Prodamo vse, hišo in premoženje.“

„Kaj nam koristi zemlja, ko nimamo kaj, da bi vanjo djali. In končno kak dobiček nam tudi zemlja da. Recimo, da je tudi dobra letina, kakor je bila lansko leto, kaj nam pa sploh koristi, ker obilnih pridelkov ne moremo spraviti v denar. Davki so vedno večji. Obresti istotako naraščajo, drugih stroškov tudi ne primanjkuje. Dolga se nam ne bo mogoče na ta način iznebiti nikdar več. Tako nam ne preostaja pravi nič drugega, kakor da vso kmetijo prostovoljno prodamo, da nam ne bi je sicer kdo drug poprej.“

„Kaj pa potem?“ vpraša skrbna mati vsa prestrašena.

„V Ameriko gremo“, odgovori oče, „kamor jih je že pred nami mnogo odšlo, katerim se je istotako godilo na domači grudi, kakor nam.“

Kmalu nato je začel oče prodajati premoženje kos za kosom. Poplačal je vse upnike ter se z ostalim denarjem pripravil na težavno pot v daljino Ameriko. (Pride še.)

Epilog k ajdovskemu štrajku.

Kakor je našim čitateljem dobro znano, prišlo je dne 25. julija 1909. do krvavega spopada med direktorjem ajdovske predilnice Jakobom Amannom in ajdovskimi tovariši, ki so se bili podali po shodu v Bratinovi gostilni v tovarno v svrhu, da jim Amann definitivno odgovori. Štrajk je bil v polnem teku in Amann je bil obljubil našim delavcem, da bode v najkrajšem času posredoval pri Brummerju v Trstu v svrhu, da se delavstvu vsaj deloma ugodno v smislu zahtev, katere je delavstvo stavilo v znani spomenici. Mesto odgovora je začel Amann strejati na delavstvo, pri čemer sta bila dva delavca poškodovana. Na to je razburjeno delavstvo začelo razbijati tovarno, staro in novo predilnico, pri čemer je bila povzročena sodno ugotovljena škoda okoli K 1000.—

Uradni dejanja je tožilo državno pravno sodništvo v Gorici 24 naših tovarišev, ki so vsi pred orožni sodni in Ajdovščini, kakor tudi pred preiskovalnim sodnikom priznali dejanje. Razpravi, ki se je vršila dne 10. t. m. pri c. kr. okrožni sodnji v Gorici, predsedoval je višji sodni svetnik Rutar, dočim je državno pravniško zastopal sam državni pravnik Jeglič. Od obtožencev pristopilo jih je le 22, ker sta bila dva bolna, a zastopal jih je odvetnik dr. Fran Brnčić iz Trsta. Razprava je trajala od 9. ure zjutraj s kratkim odmorom za kosilo do 8. ure zvečer. Vsi obtoženci razun dveh so odlično zanimali, da bi bili lučali kamenje, ter so se i govarjali, da so priznali dejanje pred orožniki in pred preiskovalnim sodnikom rad tega, ker je bila izdana parola, da vsi udeleženci, ki so se nahajali pred tovarno, morajo izjaviti pred sodnikom, da so se udeležili dejanja, če tudi tega niso storili. Od 13 zaslišanih prič jih je večina potrdila, da so vsi udeleženci izjavili orožnikom, kateri so hoteli na Bratinovem dvorišču aretirati tržaške voditelje, da so vsi krivi, da se naj vsi aretirajo in da se je tudi pozneje razširila po Ajdovščini parola, naj bi vsi pred sodnikom izjavili, da so se udeležili demonstracij. Državni pravnik Jeglič je pobijal ta izgovor trdeč, da so si le obtoženci sami med seboj v zadnjem momentu dali parolo, da se na tak način branijo ker drugega sredstva niso imeli, da se je na pad vršil več ali manj sporazumno, in zahteval je za vse obtožence, da se kaznujejo radi javnega nasilstva po § 85, lit. a) kaz. zak.

Zagovornik odvetnik dr. Fran Brnčić je v svojem eno uro trajajočem zagovoru predočil sodnemu dvoru razmere, ki so vladale pred štrajkom in tokom štrajka v ajdovski predilnici, nezaslišano trpičenje naših tovarišev, pogajanja med njimi in vodstvom predilnice in je dokazoval, da je priznanje obtožencev pred orožniki in pred preiskovalnim sodnikom bila le posledica izdane parole in solidarnosti, da morajo sodniki, ki morajo iskati le materielno resnico, biti vsaj v d'vomu glede vprašanja, ali so se obtoženci res udeležili demonstracij ali ne. Nadalje je omenjeni zagovornik dokazoval, da je direktor Amann prvi začel streljati brez vsakega razloga na mirno delavstvo, med katerim je vsled tega nastala nepopisliva panika in taka razburjenost, da so se le v silobranu in vsled nepremagljive sile lotili kamenja in razbijali, kar se je dalo razbiti, kar na bolj dokazuje okoliščina, da je trajalo demoliranje tovarne le pet minut in da je tekem teh pet minut bilo razbitih nad 2000 šip. V slučaju pa, da bi se toženci obsodili, našteval je veliko število olajševalnih okolnosti.

Sodni dvor je po dlgem posvetovanju razglasil razsodbo, s katero so bili oproščeni vsi obtoženci razun obtožencev Ignacija Bratina in Ivana Lulika, katera sta tudi na razpravi priznala dejanje. Prvi je bil kaznovan na 14 dni ječe, drugi pa na ječo enega meseca. Razprava proti nedošlim obtožencem Rozalji Kalin in Ivanu Gabrošek se bode šele vršila in je upanje, da bodeta tudi ta dva obtoženca oproščena.

Ta proces je zbudil veliko zanimanje, kar sledi iz dejstva, da je pristostovalo obravnavi veliko število ajdovskih delavcev, ki so nalašč za to prišli iz Ajdovščine v Gorico in tudi venko število goriske publike.

DOMAČE VESTI.

d. — Brezposelne člane N. D. O. pozivljamo, da se danes v petek, dne 11. t. m. in jutri v soboto, dne 12. t. m. zglasite ob uradnih urah zvečer v društvenih prostorih N. D. O. ul. Lavatoio 1. in se izkažete z društveno izkaznico ali knjižico.

d. — Za domače delavstvo. Tržaško delavstvo, domače namreč, in to ne samo slovensko, temveč ravno tako tudi italijansko, kolikor ga količkaj še pametno misli, bje ravno v sedanjem času hud boj za svoj obstojek na svojih domačih tleh proti importu tujega delavstva iz tujih zemlj. Seveda pa je tudi res, da domače delavstvo ne najde za ta svoj upravičeni boj pravega razumevanja, med tržaškimi vodilnimi krogi, katerim je vsak regnikolo ljubi, kakor pa domačin samo da prinese seboj tujice, od esenega d'ba iz blaženega Italije. Zlasti pa je čudno, da pri celi stvari naša nepristanska vlada tako lepo mirno, molče in krčevno k' beda, kako izpodjedajo tuji domačinom kruh in kako morajo vsled tega domači delavci s trebuhom za kruhom v daljni svet. Zlastno je to in naravnost neumljivo, da bi naši vladi le tršala nekoliko pogledati na okrog, pa bi videla, kako druge države skrbje za svoje državljane, četudi z so samo delavci, da. Kako drugje skrbje za take državljane prav zato, ker so ravno delavci. Tako n. pr. na Francoskem delajo ravnokar za vsaki silami nato, da ostane delavski trg zasiguran domačemu delavstvu, da pravno tujega delavstva na Francoskem ni veliko, pa zadnjem štetju la 117.671. Uvesti se amisli posebni davek na tuje delavce in sicer tako, da bo delodajalec, ki ima zaposlenih več kot pet delavcev-tužcev, ki ne stanujejo stalno na Francoskem, moral plačati davek za vsakega takega delavca. Davek bi se odmeril po številu dni in svoti za služka za oni čas, katerega delavec ne preživi na Francoskem. Ta zakon bi bil v prvi vrsti naperjen proti Belgijcem, ki zahajajo čez mejo na delo na Francosko, a končno bi se mogel uveljaviti tudi splh za vse tuje delavstvo. V Zedinjenih državah ameriških se pojavlja tudi redno večji odpor proti tujemu d'lavstvu. Pod geslom "nativizma" se dela z vsem silami nato, da bi se zabranilo tujemu delavstvu priseljevanje v Zedinjene države. V zadnjem času je senator Overmann stavil predlog, da plačaj vsak priseljenec namesto dosedanjega priselniškega davka 4 dolar, odslej 10 dolarjev na glavo. Obenem bi bil pa vsak tujecem ki delavec postavnim potom prisiljen zglasiti se vsako leto pri pristojnem uradu in ob tej priliki plačati 10 dolarjev zato, da si sme služiti v Ameriki svoj kruh Poleg tega je predlagal Overmann, da se mora dati vsak tujezemski delavec fotografirati in da se mora vzeti od vsakega odtis prstov, kakor se to sicer dela samo z zločinci. Kdor bi se branil, naj se izžene brez usmiljenja iz države. S spošnega delavskega staišča gotovo ni odobravati takih krutih naredeb, ali tako varujejo v drugih državah domače delavstvo. Pri nas pa celo pri državnih podjetjih protežerajo tuje pred domačini. Smpač v Avstriji, kjer je imel vedno tujec več pravice, kakor pa domačin.

d. — Ali smo še na Slovenskem?! Tako bi se pač vprašal človek v svoji preprosti slovenski pameti, če sliši pripovedovati sldečo veleznščilno dogodbico: Nekje na Slovenskem so zgradili Slovenci z ogromnimi denarnimi žrtvami "Narodni dom", ki bi naj bil središče vsega tamošnjega narodnega družabnega življenja. V tem "Narodnem domu" je nameščen hotel, seveda tudi hotelska restavracija in kavarna. Ker imamo Slovenci pač smolo, da je težko dobiti spretnega, v svoji stroki popolnoma izobraženega hotelirja, so pač posegli tamkaj po Nemcu in mu izročili celo podjetje, da je vodi po svojih najboljših močeh. In kaj se je zgodilo? Izpočetka, dokler je bila metla še nova, je prav dobro pometala, ko se je pa nekoliko odrgnila, je postala raskava in sedaj že prav občutno drgne narodni tlak, tako da se poznajo v njem globoke brazde. Ne samo, da je draginja v tem podjetju tolika, da je že zašla v pregovor, da se človek trikrat prekriza, če gre samo mimo, da Slovenec rajši išče prostora drugje, pri tujcu, kakor pa v domačem domu, do-

gaja se celo, da človeka, ako ni ravno v fraku, laku in klaku, postrežejo z jedili, ki se vlečejo kakor slina za polzem, ali vse to še ni vse. Sedela je v kavarni slovenska družba, ki je navdušena za dobro stvar, darovala precejšnjo svoto za družbo sv. Cirila in Metoda. Član te družbe je zagledal pri sosednji mizi nekaj znancev, med njimi tudi nemškega vodjo celega podjetja, pa je vzel pušico družbe sv. Cirila in Metoda pa stopil tja k oni mizi. Češ, ti-le gospodje bi tudi lahko nekaj žrtvovali za družbo. Tedaj pa je nemškemu vodji vzkripela nemška kri v žilah in začel je kričati na ves glas, da je on tu gospodar, da absolutno ne trpi, da bise v teh lokalih pobiralo za tako društvo, kakor je družba sv. Cirila in Metoda!

(Dalje na četrti strani.)

Filip Ivanišević
zaloga dalmatinskega vina
lastni pridelek v Jesenicah pri Omišu
v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)
v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje
priporoča slav. občinstvu svoje gostilne
"Alvareda" ul. Nuova št. 11. in "Al fratelli
dalmati" ulici Zudecho št. 8. v katerih toči
svoja vina iz Trsta.

Slovani! Tovariši!
Dajam vam naznanje, da sem odprl
NOVO SLOVENSKO
BRIVNICO
v ulici del Bosco št. 1.
v ulici Piazza Barriera vecchia.
Toplo se priporočam slav. občinstvu za mno
gobrojen obisk. Jamčim za čisto in dobro po
strežbo.
S spoštovanjem
Miroslav Kovačič,
brivec.

Književne novosti:
GREGOR IČ: *Pozzije*, zv. IV. . . . . K 2-20
vezano 3-20
GOVEKAR: *"Dobra gospodinja"*,
gospodarska knjiga za naše mlade
gospodinje, vezano 2-80
"Štiri ruske slike", povesti . . . . . -60
BENEŠ: *"Brodskovski odvetnik"*. 1-50
Kip Gregorčiča 4-

Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.
NOVOST! NOVOST
Nakiti za dvorane in vrte pri zabavah
v belo-modro-rudečih barvah, komad po 4 metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev.
Vse te knjige, papir in potrebščine se dobivajo v
Slovanski knjigarni in papirnici
Josip Gorenjec
TRST. — Ulice Valdirivo 40.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST
Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.
Prvi odhodi iz Trsta:
3. marca parnik "Columbia" v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.
Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksoznimi instalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.
Za informacije se je oglašiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molla Piccolo št. 2. ali pa h kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

Člani "N. D. O."! Pozor!
V trgovini jestvinami
ANTON ŽERJAL, v ulici BELVEDERE št. 3.
in v Filijalki **A. ŽERJAL**, v ul. Commerciala št. 18. dobite vsi K I. — blaga zaston ako nakupite za K 50.— blaga. Na zahtevo pošlje blago na dom.
Telefon št. 699. Telefon št. 699.

VINKO SKERK
PEKARNA in SLADČIČARNA
TRST, ul. Acquedotto 15, podružnica ul. Miramare 9.
V moji pekarni se vdobi vsaki dan trikrat trišen kruh in se dovažava vsak čas tudi na dom. Dobi se tudi najfinejše moke iz najboljših mlinov biškote in posebno pa specialiteto za čaj. — Dobi se tudi veliko izbero buteljlk ruma in vsake vrste čaja ter vse to po najnižji ceni. Spoštovanjem **VINKO SKERK.**

Dalmatinska gostilna
(Trattoria dalmata)
TRST, ul. Coroneo 3, TRST
Prva zaloga Viškega in Omiškega vina prve vrste in
Češko Budjeviško pivo.
Cene:
Vino Viško Opollo po st. 72 liter
črno Omiško " 64 "
belo Jvandalac " 80 "
Pivo Budjeviško " 56 "
Domača kuhinja je vedno pripravljena z mrzlimi in gorkimi jedmi. Za jutraj du-najske in kofijske klobase prve vrste.
Toplo se priporoča
SIME BAUS.
Podpisani priporoča slav. občinstvu svoje
žganjarno
v ulici Petronio številka 1.
A. B.

Tovariši N. D. O.
Veliko zalogo klobukov, dežnikov, krovaj, nogovic itd.
je odprl naš rojak
K. OWENKEL
TRST, CORSO ST. 32
Ker je to, edina slovenska trgovina te stroje, priporočamo jo vam v obisk. — Svoji k svojim!
Zaloga likerjev v sodih in buteljkaš
Jakob Perhac
TRST — Via delle Acque — TRST
Veliki izbor vsakovrstnih najfrših in starih vin v buteljkaš. Postrežba točna. Cene zmerna. Se priporoča svojim rojakom za naročbe, molisi na debelo ali na drobno za razne slavnične poroke, krste, družinska pospeščenja itd. Na poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Članom N. D. O. pozor!
Poslušite se vsi ur in zlatanine
v ulici del Rivo 26.
Velika zaloga žepnih in stenskih ur ter vsakovrstne zlatanine. Izvršuje vsako popravo, ter jamči za 2 leti.
Članom N. D. O. so znižane cene.
udani **Alojz Povh, urar.**
Podpisani naznanja slav. občinstvu, da je prevzel
pekarno in sladščičarno
Campo Belvedere št. 2
kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščice, potice itd.
Udani **Filip Trobec.**
KUPUJTE VSI
Kolinsko kavino primes!

Konsumna zadruga N. D. O. Prošajalne: ulica Bosco 17. II. ul. Miramare
: Telefon: št. 23-21. : III. v Šklednju.
Čisti dobiček tega Vašega prvega gospodarskega podjetja je namenjen le vam in Vaši sveti stvari!

Kričal je celo po policiji! — Ha, sli niso to res čudne stvari, in ali ni upravičeno vprašanje: ali smo še na Slovenskem?

d. — Kje so krumirji? Pri trdki Gutentag na Dunaju so bile razmere delavstva nevdržljive, zato so socialni demokrati skupaj z neodvisnimi socialisti pridelali tovarnarju Gutentagu spomenico, v katero so zahtevali skrajšanja delavnega časa in zvišanja plače.

Ker j Gutentag kratkoma zavrnil delavske zahteve, je vse delavstvo stopilo v stavko. Na delavskem shodu so bili izvoljeni zastopniki obeh delavskih strank, ki naj bi se pogajali z tovarnarjem. Pred tovarnarjem pa so se nato socialno-demokratski delegati v pričlo drugih delegatov izjavili, da ne odobravajo stavke in da so pripravljene vrtniti se k delu po starem ceniku. Tovarnarju je bilo to seveda zelo všeč. Delavstvo je komaj čakalo vrnitve delegatov, in ko je izvedelo, kaj so storili socialni demokrati delegati, jih je z ogorčenjem in preklinjanjem vrglo iz zborovalnih prostorov. Socialni-demokratije njih 17, so na to proti volji velike večine ostalega delavstva zahajali k delu, in policija jih spremlja v tovarno in iz tovarne. In kar je še najnesramnejše, je to, da je socialno-demokratska organizacija kratkoma odrekavso podporo onim svojim lastnim članom, ki niso hoteli potegniti s sodrugi-krumirji, ki so zahajali na delo, češ: „Zakai pa niste šli z onimi sedemnajstimi delat! Tako je torej socialno-demokratsko krumirstvo!“

d. — Kako si socialisti grade svoje „domove“. Teško človeku, ki mora stanovati pod tujo streho, ravno tako pa tudi težko vsakemu društvu in nič manj tudi rdečim sodrugom s svojimi organizacijami. Si baš povsod žele lastne strehe in tako so si je želeli tudi v Chrudimu na Češkem, pa so nekoliko p prosjačili okolu „boljših“, kar ni bil za-tonj, kar ti tovarnar Popp r jim je daroval 1000 K za zgradbo „doma“, 500 K pa v organizacijske svrhe. Bravo, bravissimo! Tako se dela! Samo malo čudno je potem, kako naj varuje taka organizacija svoje člane delavce proti delodajalcu, ki gradi organizaciji domove in podpira „organizacijo“ s svotami po 500 K!

d. — Veliki ples, ki ga je priredila N. D. O. pustni torek zvečer v tržaškem „Narodnem domu“, je uspel kar nejsijajnejše v vsakem oziru. Takoj po napovedani uri se je začela polniti velika dvorana in kmalu je bilo tako polno, da se človek skoraj ni mogel obrniti. In kar je največ, to konstatiramo, da je bilo občinstvo, ki je napolnilo te prostore, naše, da je to bilo naše zavedno narodno delavstvo, večinoma naše članstvo! In bilo je ljudstva, da ga je bilo veselo pogledati, vzlic slabemu vremenu in vkljub tako mnogostevilnim drugim enakim prireditvam. Zabava je bila vseskoz čim najzlahnejša, a navdušenje je doseglo vrhunec, ko je ob zvokih himne „Hej Slovani“ zaplapolala v dvorano naša društvena zastava. Poleg plesa se je občinstvo zlasti tudi zabavalo ob srečolovu, za kar se ima društvo pred vsem zahvaliti neumornim prodajalkam srečk ge Peganovi ter gcam Kravosevi, Radečekovi in Vidmarjevi. Naj bi le vsak upošteval one besede, ki jih čital na „praznih“ listkih. Pijačo in jedila je, seveda ob strašanskem ogorčenju nemškega hotelirja v „Narodnem domu“, oskrbela društvena gostilna v splošno zadovoljnost občinstva.

Pri blagajni je bilo tudi preplačil, za kar se društvo že tem potom zahvaljuje, imena preplačnikov in podarjene svote pa priobčimo v prihodnji številki. K plesu je svirala rojanska godba pod vodstvom kapelnika g. Majcena, in ji moramo izreči vse priznanje. Ples je potrajal do ranega jutra, vsa prireditev pa je, kakor smo že rekli, dosegla v vsakem oziru popoln uspeh.

d. — Zahvala. Veselični odsek N. D. O. se tem potom zahvaljuje vsem in vsakomur ki je sodeloval nato, da se je veliki ples dne 8 t. m. obnesel tako imenitno. Zlasti pa izreka svojo hvalo sodelujočim damam, ki so predajale srečke za srečolov in pa tudi ge Bičekovi, ki je bila veseličnemu odseku v veliko oporo. Sploh pa najsrčnejša zahvala vsem sodelovalcem in udeležnikom, ki so pripomogli do tako lepega moralnega, pa tudi gmotnega uspeha.

d. — Ples škeđenjske skupine N. D. O., ki se je vršil v soboto, dne 5. t. m. v prostorih „Gospodarskega društva“ v Škednju, se je izvršil v vsakem oziru kar najimenitnejše. Udeležba je bila tako velika, da je primnjkovalo pro-tora, a zabava je bila vse-koz prižvahnejša in najprijetnejša. Vsa čast prirediteljem, a ravno tako pa tudi čast udeležnikom sploh, ki so tudi ob tej priliki pokazali, da jim delavske in narodne potrebe niso deveta briga, kedar se sami ves le in radujejo, kar nabralo se je med udeležniki plesa 18 K za družno sv. Cirila in Metodja, 6 K pa za „Narodnega Delavca“. Preplačali pa so vstopnino in sicer F. Šuman 1 K, A. Merlak 40 st., Jakob Godina 40 st., Matija Vodeb 40 st., F. Benedik 40 st., J. Predikaka 1 K in Ivan Godina, gostilničar v „Gospodarskem društvu“ 2 K. Hvala vsem darovalcem!

Veselični odsek N. D. O. ima v sredo ob 8. zvečer zelo važno sejo.

d. — Vajenška skupina N. D. O. v Ljubljani je priredila v ponedeljek, dne 7. t. m. v ljubljanskem „Mestnem domu“ družinski večer, ki je uspel v vsakem oziru kar najimenitnejše in zlasti pokazal, da ima ljubljanska N. D. O. v svojem taboru veliko večino obrtniškega naraščaja. Vajenška skupina N. D. O. šteje nad 200 članov. Vaj nci so uprizorili narodno igro „Divji lovec“ tako izborna, da je bilo navzoče občinstvo kar presenečeno in se je splošno izražala želja, da bi vajenška skupina čim prej zopet priredila kaj enakega. Splošno je tudi zelo ugajal tamburaški zbor, ki se je konaj ustanovil, pa vzlic temu kar najčastnejše rešil svojo nalogo. Cela prireditev pa je pokazala, da je ljubljanska N. D. O. na pravem potu, ko je obrnila vso svojo pozornost delavskemu naraščaju in ga priklenila k sebi, davaoč mu priliko vsestranske izobrazbe. Ta mladina bo, kar lahko trdimo s polnim prepričanjem, v par letih stebel in ponos slovenskega narodnega delavstva v Ljubljani. Zato pa le krepko po začrtani poti naprej!

Organizacijske zadeve.

o. — Seja osrednjega odbora N. D. O. je danes zvečer točno ob 8.

o. — Društveni sestanek članov škeđenjske podružnice N. D. O. se vrši nepreklicno v soboto, dne 12. t. m. v prostorih „Gospodarskega društva“ v Škednju. Tovariše člane podružnice vabimo da se tega sestanka udeleže v polnem številu in ob tej priliki jasno in brez pridržka izpovedo svoje želje!

o. — Odbor skupine N. D. O. Lloydovega arsenala ima danes, v petek, dne 11. t. m. zvečer ob 8. sejo v prostorih N. D. O., ul. Lavatovo 1. Prosim gotove in polnošteviline udeležbe!

Strokovno tajništvo.

Iz delavskega sveta.

ds. — Kdo bi ga poznal? Po poročilu c. kr. konzularnega urada v Montreau z dne 19. novembra m. l. je ponesrečil neki Mihael Gustav, oženjen, oče enega otroka, doma v „Lakvicah“ (morda — „Lokvicah“?), pri eksploziji, ki se je zgodila v premogopih „Welland Colliery“ Company v Nanaimo pri Ladjdmithu, Britska Kolumbija. Konzularni urad hoče storiti vse, da dobe sorodniki odškodnino. Politična oblastva so dobila na podlagi odloka c. k. ministrstva za notranje stvari ukaz, da posebno v krajih s podobnim imenom poizvedujejo, da se dožene identiteta ponesrečenca.

ds. — Železničarska stavka. Ravnateljstvom 32 železniških družb v vzhodni Ameriki je predložila osrednja zveza ameriških železničar ev, ki šteje nad 150.000 organiziranih železniških uslužbencev delavskega in uradniškega značaja, spomenico s celo vrsto zahtev, merečih na izboljšanje razmer uslužbencev. Spomenica zahteva posebno konferenco, pri kateri bi bili delodajalci in določevalci enako zastopani. Ako se ne ug di zahtevam zveze, stopi brez odloga v stavko vseh 150.000 uslužbencev.

ds. — Velika nesreča se je prigodila v nekem premogovniku v bližni mesta Indiane v Pensilvaniji v Ameriki. Razleteli so se plinovi rezervoarji, pri čem r je bilo ubitih 11 delavcev, veliko število pa bolj ali manj nevarno ranjenih.

Listnica uredništva.

Na Kranjsko: Člane ljubljanske centrale in njihovih podružnic prosimo, da se prav pogosto oglašajo z dopisi.

Dopisnikom sploh: Ker bo odslej „Nar. Delavec“ izhajal redno v petek zvečer prosimo dopise zadnji čas do četrta jutraj, sicer ostanajo do prihodnje številke.

Odgovorni urednik: ŠTEFAN KOS.
Listnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Zadružna gostilna članov N. D. O. TRST, vogal ul. Ghega-Carradori.
(Bizu južnega kol dvora.)

Toči izvrstno istrsko, vipavsko in dalmatinsko vino (opolo) ter kraški teran. Pivo budjejeviško. Kuhinja domača. Priporočamo tovarišem članom in cenjenemu občinstvu.

Pekarna in slaščičarna
Benedikt Šuban
TRST, - ulica dell'Istria št. 12. - TRST
je preskrbljena s kruhom lastnega izdelka ter veliko izbero vsakovrsne moke in mandorlata najboljše vrste. Svež kruh 3-krat na dan.
Postrežba na dom

— Pekarna i slaščičarna —
Josip Pahor - Trst
ulica Madonnina št. 39.

ima na razpolago slav. občinstva 3-krat na dan svež kruh lastnega izdelka, vsakovrstno moko, raznovrstne sladšičice in izdeluje najboljše biškote. — Sprejema naročila za torte, pince, police itd., ter postreže na dom. Telefon št. 1190.

Josip Stofa mizarski mojster, TRST, ul. ca Belvedere št. 8. izdeluje vsakovrstna mizarska dela

Podpisani priporoča sl občinstvu in članom „N. D. O.“ svojo

Pekarno, slaščičarno in tov. biškotov
v ulici del Belvedere št. 57.
kjer ima na razpolago

vedno svež kruh
raznovrstne sladšičice in najfinejše likerje. Sprejema tudi naročila za torte, pince, police itd. Udani
LOVRENO REBULA.

Na novo urejena

: Pekarna Karol Trošt :
TRST, - Campo S. Giacomo št. 20. - TRST
(nasproti cerkve sv. Jakoba)

ima na razpolago vedno svež kruh, vsakovrstne sladšičice, čokolado itd., kakor tudi najfinejše likerje.

VELIKA IZBIRA
raznovrstnih oblek za moške, ženske in otroke. . . .
Bohinec & Co.
Via delle Torri 2 - TRST - Via S. Lazzaro 17 (za cerkvijo sv. Antona nov.)
Za zimo lepe in dobre suknje, kožuhe itd.
— Priznana nizke, stalne cene. —
POZOR! Člani N. D. O. dobijo poseben popust.

.. Vsi Slovenci v slovensko trgovino! ..
V. DOBAUSCHEK
TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Za zmanjšanje v kratkem času svojo sedanjo veliko zalogo blaga, odločil sem se
vse cene zelo znižati,
Obleke za moške in dečke, suknje: Paltò, Ulster, Raglan, jopice, zimске jopiče (sacchettoni), telovnike, hlače, jopice, spodnje hlače, srajce, nogovice, rokovice, čepice itd.
Izgotavljajo se moške obleke po meri od K 28—80 in z dostavljenega lastnega blaga t. j. samo delo K 16, 18 in 20. :::: **Časna krojačnica.**
Govori se slovensko.

Delniška glavnic: **OSREDNJA BANKA ČEŠKIH HRANILNIC** Vlog okoli: **K 10,000.000** K 100,000.000
Telefon 19-95. Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3. Naslov za brz.: SPOROBA NKA
4% vloge na knjižice. Premijene vloge **4 3/4%**
MENJALNICA. — BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Centrala denarnih zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4% bančne obligacije.